

STORTINGET

Innst. 360 L

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 107 L (2018–2019)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i kommuneloven 2018 (retting av inkurier m.m.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Regjeringen fremmer i proposisjonen forslag til mindre justeringer i den nye kommuneloven som ble vedtatt av Stortinget 22. juni 2018, og som i hovedsak skal tre i kraft høsten 2019. Endringene er dels av teknisk karakter som skal sørge for korrekte henvisninger i annen lov og å rette andre inkurier, og er dels nødvendige for å sikre sammenheng i regelverket. Det siste gjelder særlig reglene om hvem som skal være folkevalgte i lovens forstand, og hvem som er valgbar til representantskapet i interkommunale politiske råd.

Det foreslås også å ta inn en overgangsbestemmelse som gjelder Longyearbyen lokalstyre.

I tillegg foreslås det å ta inn i kommuneloven fra 2018 en bestemmelse som står i kommuneloven fra 1992, om kommunenes og fylkeskommunenes mulighet til å overføre myndighet til å inngå kollektive arbeidsavtaler.

Departementet har funnet grunn til å fremme proposisjonen uten forutgående høring og viser til utredningsinstruksen punkt 3-3 andre ledd og begrunner dette nærmere i proposisjonen.

1.2 Overføring av tariffkompetanse til andre rettssubjekter

I kommuneloven av 1992 § 28 gis kommunestyret og fylkestinget mulighet til å gi en sammenslutning av kommuner og fylkeskommuner fullmakt til å inngå og si opp tariffavtale, samt å gi eller motta kollektiv arbeidsoppsigelse på kommunens eller fylkeskommunens vegne. Denne myndigheten kan ikke delegeres videre.

Denne bestemmelsen benyttes i dag til å gi KS fullmakt til å inngå og si opp tariffavtaler og til å gi eller motta kollektiv arbeidsoppsigelse på kommunenes eller fylkeskommunenes vegne.

Noen tilsvarende bestemmelse er ikke tatt inn i ny kommunelov av 2018. Den var ikke foreslått videreført av kommunelovutvalget eller departementet, men det er ingenting som tilsier at det var bevisst å utelate bestemmelsen i forslaget til ny lov.

Departementet legger til grunn at det er en forglemmelse at bestemmelsen ikke er tatt inn i ny kommunelov. KS har understreket behovet for å få bestemmelsen tilbake i kommuneloven.

Departementet foreslår en ny § 5-15 med tilsvarende ordlyd som dagens § 28.

1.3 Endringer i definisjonen av hvem som er folkevalgte

1.3.1 Innledning

Kommuneloven av 1992 gir ingen definisjon av hvem som anses som folkevalgte. Dersom en person er folkevalgt etter loven, inntreer visse rettigheter og plikter, slik at det er viktig å ta stilling til hvem som er folkevalgte i lovens forstand.

I kommuneloven av 2018 er det vedtatt en definisjon av hvem som er folkevalgt i lovens forstand. § 5-1 fjerde

ledd fastslår at med «folkevalgte» i kommuneloven menes medlemmer av kommunestyret og fylkestinget og «personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet kommunalt organ etter § 5-2».

Departementet ser at enkelte grupper medlemmer av visse folkevalgte organer ikke blir regnet som folkevalgte etter definisjonen i § 5-1 fjerde ledd.

1.3.2 Direktevalgte medlemmer av kommunedelsutvalg

Kommunestyret kan etter kommuneloven av 2018 § 5-7 første ledd andre punktum opprette utvalg med ansvar for en geografisk del av kommunene, såkalte kommunedelsutvalg eller bydelsutvalg.

§ 5-8 åpner for at kommunestyret kan bestemme at medlemmene til ett eller flere slike kommunedelsutvalg skal velges av innbyggerne i kommunedelen gjennom direkte valg.

Etter definisjonen i kommuneloven § 5-1 fjerde ledd vil medlemmer av kommunedelsutvalg som velges gjennom direkte valg, ikke anses som folkevalgte.

Departementet mener dette ikke er tilsiktet, og denne rettstilstanden er en endring sammenliknet med gjeldende kommunelov. Det pekes i proposisjonen på at det vil være urimelig at medlemmer i kommunedelsutvalg som velges gjennom direkte valg, ikke skal regnes som folkevalgte, mens medlemmer som velges av kommunestyret, skal være folkevalgte.

Departementet foreslår derfor å endre § 5-1 fjerde ledd slik at det blir presisert at medlemmer i kommunedelsutvalg som velges gjennom direkte valg, også skal regnes som folkevalgte i kommunelovens forstand. Dette vil sikre konsistens i regelverket og videreføre dagens praksis.

1.3.3 Utpekte medlemmer av kommune- og fylkesrådet

Det følger av § 10-2 andre ledd i kommuneloven av 2018 at kommunestyret eller fylkestinget selv vedtar om et kommuneråd eller fylkesråd i parlamentarisk styrte kommuner og fylkeskommuner skal opprettes etter reglene i § 10-4 (kommunestyret eller fylkestinget velger medlemmene av kommune- eller fylkesrådet) eller § 10-5 (ordføreren utpeker en kommuneråds- eller fylkesrådsleder, som selv setter sammen rådet). Etter definisjonen av folkevalgte i § 5-1 vil utpekte medlemmer av kommune- og fylkesrådet ikke anses som folkevalgte i lovens forstand.

Departementet antar dette ikke er tilsiktet, og hvilken fremgangsmåte en person blir medlem av kommune- eller fylkesrådet på, bør ikke være avgjørende for om personen skal ha de rettighetene og pliktene som loven gir folkevalgte.

Departementet foreslår derfor i proposisjonen å endre § 5-1 fjerde ledd slik at det presiseres at kommune-

råder og fylkesråder er folkevalgte selv om de blir utpekt av kommuneråds- eller fylkesrådslederen.

1.4 Endringer i valgbarhet for representantskapet i interkommunale politiske råd

1.4.1 Bakgrunn

I den nye kommuneloven kapittel 18 er en ny form for interkommunalt samarbeid, interkommunalt politisk råd, regulert. Det øverste organet i rådet er representantskapet, og sammensetningen er delvis regulert i § 18-3 første ledd.

Både i NOU 2016:4 Ny kommunelov og i Prop. 46 L (2017–2018) ble det foreslått at medlemmene og varamedlemmene til representantskapet må velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer, dvs. et krav om gjennomgående representasjon. Den eneste ytterligere reguleringen av valgbarheten som departementet foreslo i tillegg, var en bestemmelse i § 7-2 fjerde ledd om at medlemmene må ha samtykket skriftlig til å stille til valg.

I forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonen til ny kommunelov gjorde Stortinget endringer i bestemmelsen om representantskapets sammensetning i § 18-3 første ledd, slik at setningen «Medlemmene og varamedlemmene skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer» er tatt ut.

Stortinget gjorde endringene i § 18-3 første ledd uten samtidig å gjøre endringer i de generelle reglene om valgbarhet og hvem som er utelukket fra valg i §§ 7-2 og 7-3, som gjelder stort sett alle øvrige folkevalgte organer i kommunene og fylkeskommunene. Etter den nye loven gjelder derfor ikke §§ 7-2 og 7-3 for valg av medlemmer til representantskapet i interkommunale politiske råd. Situasjonen etter Stortingets behandling er altså at krav til skriftlig samtykke etter § 7-2 fjerde ledd er det eneste kravet til valgbarhet.

1.4.2 Departementets vurderinger og endringsforslag

Departementet oppfatter at Stortingets endringer i § 18-3 første ledd og bortfallet av kravet om gjennomgående representasjon har fått utilsiktede konsekvenser. Det vises i proposisjonen til at det derfor er nødvendig med en lovendring for å sikre at medlemmer i representantskapet i interkommunale politiske råd er omfattet av de samme valgbarhetsreglene som andre folkevalgte organer.

Siden representantskapet i interkommunalt politisk råd ikke er nevnt i § 7-2 første ledd i den nye kommuneloven, gjelder heller ikke begrensingene i § 7-3. Det betyr blant annet at fylkesmannen, kommunedirektøren, kommunalsjefer, etatssjefer eller andre på tilsvarende nivå i en kommune også kan velges som medlemmer i representantskapet. Det vises i proposisjonen til at disse personene ikke kan velges til andre folkevalg-

te organer som styringsorgan i interkommunale politiske råd eller til representantskapet i kommunale oppgavefelleskap, og dermed heller ikke bør kunne velges til representantskapet i et interkommunalt politisk råd.

Selv om Stortinget ikke ønsket krav til gjennomgående representasjon, antar departementet at det ikke kan ha vært tilsiktet at det ikke skulle være noen nærmere regulering av hvem som velges til representantskapet i interkommunale politiske råd.

Det må etter departementets oppfatning være slik at de «vanlige» reglene i kommuneloven §§ 7-2 og 7-3 også skal gjelde for valg til dette folkevalgte organet.

Departementet foreslår i proposisjonen endringer i § 7-2 første ledd bokstav f og § 7-2 fjerde ledd for å gjennomføre endringene som nevnt over.

1.4.3 Representantskapsmedlemmers adgang til å kreve lovlighetskontroll

Det vises i proposisjonen til at både etter kommuneloven av 1992 og kommuneloven av 2018 er det kun medlemmer av kommunestyret og fylkestinget som kan kreve lovlighetskontroll. I den nye loven § 27-1 første ledd andre punktum heter det at også tre medlemmer av representantskapet i et interkommunalt politisk råd kan kreve lovlighetskontroll.

Med Stortingets vedtatte bestemmelse i § 18-3 vil det ikke være krav om gjennomgående representasjon for representantskapet i de interkommunale politiske rådene, og medlemmene vil derfor ikke nødvendigvis være kommunestyre- eller fylkestingsmedlemmer. Det vises i proposisjonen til at departementet mener en konsekvens av Stortingets endring bør være at kretsen av hvem som kan kreve lovlighetskontroll i § 27-1 første ledd, endres. Begrunnelsen for forslaget til denne bestemmelsen var at det fremdeles kun skulle være kommunestyre- og fylkestingsmedlemmer som kunne kreve lovlighetskontroll, jf. hovedregelen i § 27-1 og uttalelser i Prop. 46 L (2017–2017) side 331. Departementets forslag nå vil også være en videreføring av reglene i kommuneloven av 1992 om hvem som kan kreve lovlighetskontroll.

Departementet foreslår i proposisjonen å ta ut av bestemmelsen i § 27-1 første ledd andre punktum at også tre medlemmer av representantskapet i et interkommunalt politisk råd kan kreve lovlighetskontroll.

1.5 Mindre tekniske endringer

I proposisjonens pkt. 5 foreslås det også noen mindre tekniske endringer. Disse gjelder henvisninger til andre lover, oppheving av dagens kommunelov § 10 b om medvirkningsorganer og redaksjonelle endringer. Se proposisjonen for nærmere omtale.

1.6 Overgangsbestemmelse for Longyearbyen lokalstyre

Stortinget fattet 9. april 2019 vedtak om endringer i Svalbardloven m.m.

I proposisjonen er det foreslått å ta inn i kommuneloven fra 2018 en overgangsbestemmelse om at de bestemmelsene i gjeldende kommunelov fra 1992 som gjelder for Longyearbyen lokalstyre, men som blir opphevet fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget, likevel skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre frem til deres konstituerende møte – som er én måned senere enn på fastlandet.

Departementet foreslår et nytt første ledd i § 31-4, hvor det fremgår at de bestemmelsene i gjeldende kommunelov som i dag gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, skal gjelde frem til Longyearbyen lokalstyre har sitt konstituerende møte. Nåværende § 31-4 første ledd blir nytt andre ledd.

1.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i proposisjonen til at forslagene ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharakhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Mari Holm Lønseth, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Kari Kjønnaas Kjos, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, registrerer at proposisjonen inneholder forslag til mindre justeringer i den nye kommuneloven som ble vedtatt av Stortinget 22. juni 2018, og som i hovedsak skal tre i kraft høsten 2019.

Overføring av tariffkompetanse til andre rettssubjekter

Komiteen viser til at i kommuneloven av 1992 § 28 gis kommunestyret og fylkestinget mulighet til å gi en sammenslutning av kommuner og fylkeskommuner fullmakt til å inngå og si opp tariffavtale, samt å gi eller motta kollektiv arbeidsoppsigelse på kommunens eller fylkeskommunens vegne. Komiteen støtter at dette blir tatt inn i den nye kommuneloven i ny § 5-15 med tilsvarende ordlyd som dagens § 28.

Endringer i definisjonen av hvem som er folkevalgte

Komiteen viser til at etter definisjonen i kommuneloven § 5-1 fjerde ledd vil medlemmer av kommunedelsutvalg som velges gjennom direkte valg, ikke anses som folkevalgte. Komiteen støtter derfor å endre § 5-1 fjerde ledd slik at det blir presisert at medlemmer i kommunedelsutvalg som velges gjennom direkte valg, også skal regnes som folkevalgte i kommunelovens forstand.

Dette vil sikre konsistens i regelverket og videreføre dagens praksis.

Komiteen viser til at det i kommuneloven av 2018 er vedtatt en definisjon av hvem som er folkevalgt i lovens forstand. § 5-1 fjerde ledd fastslår at med «folkevalgte» i kommuneloven menes medlemmer av kommunestyret og fylkestinget og

«personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet kommunalt organ etter § 5-2».

For å sikre samsvar mellom merknadene til paragrafen i proposisjonen og utformingen med tanke på hva som er de ulike leddene i § 5-1, støtter komiteen en redaksjonell endring i lovteksten ved at det settes inn et innrykk foran «Folkevalgte organer som er nevnt ...». Dette klargjør at bestemmelsen om navn på organer er tredje ledd, og at definisjonen begynner i fjerde ledd. Komiteen støtter også endring av § 5-1 fjerde ledd slik at det presiseres at kommuneråder og fylkesråder er folkevalgte selv om de blir utpekt av kommuneråds- eller fylkesrådslederen, og at kommune- og fylkesrådslederne som utpekes av ordføreren, også er folkevalgte.

Endringer i valgbarhet for representantskapet i interkommunale politiske råd

Komiteen viser til at komiteen tilrådte endringene i § 18-3 første ledd uten samtidig å foreslå endringer i de generelle reglene om valgbarhet og hvem som er utelukket fra valg i §§ 7-2 og 7-3, som gjelder stort sett alle øvrige folkevalgte organer i kommunene og fylkeskommunene. Etter den nye loven gjelder derfor ikke §§ 7-2 og 7-3 for valg av medlemmer til representantskapet i interkommunale politiske råd. Det betyr for eksempel at det ikke er noe krav til bosted eller alder, og at det ikke er noen stillinger i kommunen som gjør at en person er utelukket fra valg. Situasjonen etter komiteens behandling er altså at krav til skriftlig samtykke etter § 7-2 fjerde ledd er det eneste kravet til valgbarhet. Dette var ikke komiteens intensjon, og komiteen mener det må være slik at de «vanlige» reglene i kommuneloven §§ 7-2 og 7-3 også skal gjelde for valg til dette folkevalgte organet. Det betyr at en person er valgbar og plikter å ta imot valg til interkommunalt politisk råd hvis personen har stemmerett ved kommunestyrevalget, er innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen og skriftlig har samtykket til å stille til valg. Komiteen støtter også at de vanlige reglene om hvem som er utelukket fra valg i § 7-3, må gjelde for valg til dette folkevalgte organet.

Med Stortingets vedtatte bestemmelse i § 18-3 vil det ikke være krav om gjennomgående representasjon for representantskapet i de interkommunale politiske rådene, og medlemmene vil derfor ikke nødvendigvis være kommunestyre- eller fylkestingsmedlemmer. Komiteen mener det vil være riktig å ta ut av bestemmel-

sen i § 27-1 første ledd andre punktum at også tre medlemmer av representantskapet i et interkommunalt politisk råd kan kreve lovlighetskontroll. Begrunnelsen for dette er at det fremdeles kun skal være kommunestyre- og fylkestingsmedlemmer som kan kreve lovlighetskontroll, jf. hovedregelen i § 27-1 og uttalelser i Prop. 46 L (2017–2018) side 331.

Mindre tekniske endringer

Komiteen støtter også de endringer som foreslås i proposisjonens kapittel 5 Mindre tekniske endringer.

Overgangsbestemmelse for Longyearbyen lokalstyre

Komiteen støtter et nytt første ledd i § 31-4, hvor det fremgår at de bestemmelsene i gjeldende kommunelov som i dag gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, skal gjelde frem til Longyearbyen lokalstyre har sitt konstituerende møte – som er én måned senere enn på fastlandet. Nåværende § 31-4 første ledd blir nytt andre ledd.

Forskrift om råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det i forbindelse med behandlingen av ny kommunelov er sendt på høring en ny forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, for personer med funksjonsnedsettelse og for ungdom.

Dette medlem viser til at det er viktig at rådenes stilling styrkes og ikke svekkes i dette nye forskriftsarbeidet, og viser til Pensjonistforbundets høringsuttalelse om saken.

Dette medlem vil komme tilbake til dette under behandlingen av Prop. 113 S (2018–2019) Kommune- proposisjonen 2020.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i kommuneloven 2018 (retting av inkurier m.m.)

I

I lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner gjøres følgende endringer:

§ 5-1 andre til femte ledd skal lyde:

- Folkevalgte organer etter denne loven er
- a) kommunestyre og fylkesting
  - b) formannskap og fylkesutvalg
  - c) kommuneråd og fylkesråd

- d) utvalg, inkludert kommunedelsutvalg og kontrollutvalg
- e) arbeidsutvalg
- f) felles, folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeid
- g) kommunestyre- og fylkestingskomiteer
- h) styret for deler av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i parlamentarisk styrte kommuner eller fylkeskommuner
- i) representantskap og andre styringsorganer for et interkommunalt politisk råd
- j) representantskap for et kommunalt oppgavefellesskap
- k) et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ hjemlet i særlov.

Folkevalgte organer som er nevnt i andre ledd bokstav a til d og g, skal ha navn som inkluderer den betegnelsen som er brukt om organet der. I navnet kan betegnelsen by eller herad brukes i stedet for betegnelsen kommune.

Med folkevalgte menes i denne loven

- a) medlemmer av kommunestyret og fylkestinget
- b) personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet kommunalt organ etter § 5-2
- c) medlemmer til kommunedelsutvalg valgt ved direkte valg etter § 5-8
- d) kommunerådsleder og fylkesrådsleder utpekt av ordføreren etter § 10-5 første ledd
- e) medlemmer av kommunerådet eller fylkesrådet som er utnevnt av kommunerådslederen eller fylkesrådslederen etter § 10-5 andre ledd.

Personer nevnt i § 7-3 første ledd bokstav b og c og som er valgt inn i underordnet styringsorgan i kommunalt oppgavefellesskap, er likevel ikke å anse som folkevalgte.

Ny § 5-15 skal lyde:

§ 5-15. Overdragelse av tariffavtalemyndighet

Kommunestyret og fylkestinget kan selv gi en sammenslutning av kommuner og fylkeskommuner fullmakt til å inngå og si opp tariffavtaler, samt å gi eller motta kollektiv arbeidsoppsigelse på kommunens eller fylkeskommunens vegne.

§ 7-2 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) *representantskap og andre styringsorganer* for et interkommunalt politisk råd

§ 7-2 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte og sjette ledd blir fjerde og femte ledd.

§ 19-3 andre ledd første punktum skal lyde:

I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform kan kommunestyret eller fylkestinget selv fastsette at *kommunerådet eller fylkesrådet* skal velge kommunens eller fylkeskommunens medlemmer.

§ 27-1 første ledd andre punktum oppheves. Nåværende tredje til sjette punktum blir andre til femte punktum.

§ 31-4 første ledd skal lyde:

For Longyearbyen lokalstyre gjelder lov 25. september 1992 nr. 107 kapittel 11 og 12, § 10 a, § 16, § 24 nr. 2 og §§ 30, 31, 36, 37, 38, 39 a og 59 inntil lokalstyret holder konstituerende lokalstyremøte ved oppstart av valgperioden 2019–2023.

Nåværende § 31-4 første ledd blir nytt andre ledd.

§ 31-6 nytt nr. 35 skal lyde:

35. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

§ 1-4 a første ledd bokstav c skal lyde:

- c) opphever kommunens eller fylkeskommunens avgjørelse etter lovlighetskontroll, jf. kommuneloven kapittel 27.

§ 1-4 a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende for samarbeidskommuner i et vertskommunesamarbeid, jf. kommuneloven kapittel 20, og for Longyearbyen lokalstyre.

II

I lov 16. juni 2017 nr. 62 om endringer i kommunelova m.m. (råd for eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom) oppheves del I.

III

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 4. juni 2019

Karin Andersen

leder

Ove Trellevik

ordfører

